

Sylwia Zawadzka

mgr, doktorantka, Uniwersytet Wrocławski
ORCID: 0000-0002-1344-9400

System wjazdu i wyjazdu (EES) i Europejski system informacji o podróży oraz zezwoleń na podróż (ETIAS). Rola i znaczenie nowoczesnych systemów w zakresie działań prewencyjnych i wzmacniania bezpieczeństwa UE

Wprowadzenie

Zapewnienie obywatelom bezpieczeństwa jest jednym z priorytetowych obszarów współpracy państw członkowskich UE oraz głównym celem większości inicjatyw podejmowanych na poziomie ponadnarodowym. Mimo iż UE nie jest postrzegana na arenie międzynarodowej jako podmiot typu *hard power* i nie dysponuje tradycyjnymi środkami „twardego” oddziaływania politycznego, tj. własnym potencjałem militarnym, dąży do uzyskania statusu aktora typu *smart power*, głównie poprzez wprowadzanie innowacyjnych projektów z zakresu wzmacniania Unii Bezpieczeństwa (Security Union)¹. Wiele z tych inicjatyw dotyczy ochrony granic i przeciwdziałania transgranicznym zagrożeniom, takim jak terroryzm czy nielegalna imigracja.

Wzrost zagrożenia terrorystycznego w drugiej dekadzie XXI w. oraz wyzwania związane z napływem imigrantów o nieuregulowanym statusie w konsekwencji kryzysu migracyjnego wymusiły na decydentach unijnych wprowadzenie jakościowych

¹ Szerzej zob. J.S. Nye, *Soft Power: The Means to Success in World Politics*, New York 2004, s. 10–21.

zmian w polityce zarządzania granicami zewnętrznymi, której efektywność ściśle związana jest z poziomem bezpieczeństwa UE. Zagrożenia o charakterze transgranicznym potwierdziły potrzebę określenia nowej wizji, celów oraz narzędzi gwarantujących wysokie standardy bezpieczeństwa i ochrony granic². Zostały one wcześniej określone w Strategii bezpieczeństwa wewnętrznego UE z 2010 r. W dokumencie zdefiniowano dziesięć wytycznych działań, których realizacja miała być warunkiem prawidłowego funkcjonowania Przestrzeni Wolności, Bezpieczeństwa i Sprawiedliwości.

W pierwszej części (poświęconej działaniom strategicznym) zwrócono uwagę na wytyczne związane z kompleksowym podejściem do bezpieczeństwa wewnętrznego w wymiarze horyzontalnym oraz wertykalnym, a także zapewnieniem demokratycznego i sądowego nadzoru nad działaniami z zakresu bezpieczeństwa. Do innych priorytetów zaliczono działania prewencyjne oparte na danych wywiadowczych oraz wypracowanie kompleksowego modelu wymiany informacji między państwami członkowskimi. Zgodnie z założeniami Strategii, usprawnienie wymiany informacji miało być kluczową determinantą zwiększenia skuteczności działań prewencyjnych w kontekście wykrywalności przestępstw i ich sprawców. Podkreślono tym samym konieczność opracowania mechanizmów wymiany informacji opartych na szerokim i szybkim dostępie do danych. W myśl tej koncepcji organy ochrony porządku publicznego powinny dysponować maksymalną ilością informacji w danym momencie. W Strategii podkreślono, że cele te będą mogły zostać zrealizowane, gdy europejski model zarządzania informacjami obejmie całe spektrum unijnych baz danych, kluczowych dla zapewnienia bezpieczeństwa obywatelom państw członkowskich, i opierał się będzie na interoperacyjności oraz maksymalnym wykorzystaniu potencjału technologii biometrycznych, tak aby możliwa była szybka i skuteczna wymiana wiarygodnych danych osobowych³.

Wśród innych wytycznych zdefiniowanych w Strategii z 2010 r. znalazło się wzmocnienie współpracy operacyjnej i współpracy organów wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych oraz zintegrowane zarządzanie granicami. W tej części dokumentu podkreślono potrzebę rozwoju europejskiego systemu nadzoru granic, a także zmaksymalizowania współpracy między Frontexem (Europejską Agencją Straży Granicznej i Przybrzeżnej) a innymi agencjami UE w zakresie zarządzania granicami. Podkreślono, że kluczową rolę w tym obszarze odgrywają nowe technologie, które „zwiększają bezpieczeństwo, gdyż pozwalają zorganizować konieczną kontrolę uniemożliwiającą przedostawanie się osób czy towarów, które stwarzają zagrożenie dla Unii”⁴. Zwrócono także uwagę na konieczność dalszego rozwoju Systemu Informacyjnego Schengen oraz nowych, elektronicznych systemów kontroli granic, w tym Systemu wjazdu i wyjazdu. Z kolei dwie ostatnie wytyczne dotyczyły powiązania bezpieczeństwa wewnętrznego UE z wymiarem

² W. Fehler, *Poprawa bezpieczeństwa UE przez zarządzanie granicami*, [w:] *Polityka Unii Europejskiej w zakresie bezpieczeństwa wewnętrznego. Uwarunkowania, realizacja, wyzwania w drugiej dekadzie XXI wieku*, red. W. Fehler, K.P. Marczuk, Warszawa 2015, s. 191.

³ Urząd Publikacji Unii Europejskiej, *Strategia bezpieczeństwa wewnętrznego Unii Europejskiej, Dążąc do europejskiego modelu bezpieczeństwa*, Luksemburg 2010, s. 22–24.

⁴ *Ibidem*, s. 27.

zewnątrznym oraz elastycznego dostosowania narzędzi i metod jego zapewniania do przyszłych wyzwań⁵.

Zgodnie z treścią dokumentu najważniejszym priorytetem budowania bezpieczeństwa powinno być opracowanie innowacyjnych rozwiązań w zakresie kontroli osób na przejściach granicznych oraz wdrożenie nowoczesnych systemów służących wymianie informacji kluczowych w kontekście realizacji działań prewencyjnych. Wizja określona w Strategii bezpieczeństwa wewnętrznego UE rozwijana była w unijnej debacie politycznej w kolejnych latach, natomiast kluczowym wydarzeniem, które przyspieszyło proces reform, był kryzys migracyjny w 2015 r. Skalę wyzwania, z jakim musiała wówczas zmierzyć się Unia, potwierdzają dane Frontexu o ponad 2,3 mln przypadków nielegalnego przekroczenia granicy w 2015 i 2016 r.⁶

Nowe systemy zostały ustanowione w trakcie kadencji przewodniczącego KE Jean-Claude Junckera, jednak pierwsze propozycje nawiązujące do Pakietu Smart Borders zostały wypracowane w 2011 r. w Inicjatywie na rzecz inteligentnych granic, która rozwijała plany zarysowane w Komunikacie Komisji Europejskiej z 2008 r. (*Przygotowanie kolejnych etapów rozwoju zarządzania granicami w Unii Europejskiej*)⁷ oraz Strategii bezpieczeństwa wewnętrznego z 2010 r. W dokumentach przedstawiono wizję rozwoju zintegrowanego zarządzania granicami UE, którego efektem miało być opracowanie systemów efektywnego monitorowania obywateli państw trzecich przekraczających granice zewnętrzne UE⁸.

Propozycje zostały rozwinięte w oficjalnym wniosku Komisji z 2013 r. w sprawie ustanowienia nowoczesnych systemów administrowania granicami, w tym Systemu wjazdu i wyjazdu (Entry/Exit System, EES) oraz Systemu rejestrowania podróżnych (Registered Traveller Programme, RTP). Zgodnie z założeniami wniosku, głównym celem EES miała być walka z nielegalną imigracją poprzez automatyczne rejestrowanie czasu i miejsca przekroczenia zewnętrznych granic UE przez cudzoziemców oraz obliczanie maksymalnego okresu dozwolonego pobytu na terytorium państw członkowskich. Drugi system miał zostać wdrożony w celu ułatwienia przekraczania granic obcokrajowcom, którzy często podróżują do UE w celach biznesowych czy edukacyjnych.

Wyzwania związane z kryzysem migracyjnym oraz wzrost liczby zamachów terrorystycznych w krajach europejskich rozpoczęły nową debatę na temat zmian w polityce zarządzania granicami. Wstępny projekt Rozporządzenia z 2013 r. został wycofany i zastąpiony nowym, rozszerzonym wnioskiem Komisji z 6 kwietnia 2016 r., którego głównym priorytetem stała się ochrona obywateli w Przestrzeni Wolności, Bezpieczeństwa i Sprawiedliwości oraz przeciwdziałanie potencjalnym zagrożeniom. Ostatecznie system RTP nie został uwzględniony w nowym wniosku,

⁵ *Ibidem*, s. 28–30.

⁶ European Parliamentary Research Service, *Migration and asylum*, <http://www.europarl.europa.eu/thinktank/infographics/migration/public/index.html?page=migration> [dostęp: 02.06.2019].

⁷ Komunikat Komisji Europejskiej, *Przygotowanie kolejnych etapów rozwoju zarządzania granicami w Unii Europejskiej*, COM(2008) 69; por. Komunikat Komisji Europejskiej, *Kompleksowa wizja zintegrowanego systemu zarządzania granicami na miarę XXI wieku*, IP/08/215, 13.02.2008.

⁸ Komunikat Komisji Europejskiej, *Inicjatywa UE na rzecz inteligentnych granic: Komisja dąży do łatwiejszego dostępu i wzmocnionej ochrony*, IP/11/1234, 25.10.2011.

zaproponowano natomiast nowy kształt Rozporządzenia w sprawie zakresu korzystania z EES⁹.

W kontekście celów i funkcji, nowe instrumenty ochrony granic zewnętrznych, stanowiące podstawę europejskiej infrastruktury informacyjnej, mają charakter komplementarny wobec trzech istniejących systemów wielkoskalowych: Systemu Informacyjnego Schengen drugiej generacji (Schengen Information System II, SIS II), Systemu Informacji Wizowej (Visa Information System, VIS) oraz Europejskiego Zautomatyzowanego Systemu Rozpoznawania Odcisków Palców (European Dactyloscopy, Eurodac). Pierwszy z nich zawiera informacje dotyczące osób zaginionych i poszukiwanych oraz przedmiotów, które mogły być wykorzystane do celów popełnienia przestępstwa. Po ostatniej reformie w 2018 r. katalog informacji został poszerzony m.in. o wpisy dotyczące dzieci zagrożonych uprowadzeniem; wpisy do celów powrotu, czyli odnotowywanie decyzji nakazujących powrót obywatelom państw trzecich nielegalnie przebywających w UE¹⁰. System Informacji Wizowej zawiera dane obywateli państw trzecich objętych obowiązkiem wizowym, natomiast w systemie Eurodac przechowywane są dane daktyloskopijne osób ubiegających się o ochronę międzynarodową.

Celem niniejszego artykułu jest zdefiniowanie znaczenia i przydatności nowych systemów wielkoskalowych: Systemu wjazdu i wyjazdu (EES) oraz Europejskiego systemu informacji o podróży oraz zezwoleń na podróż (ETIAS) w aspekcie poprawy bezpieczeństwa wewnętrznego UE. Praca opiera się na założeniu, że dotychczasowy deficyt informacyjny w odniesieniu do niektórych kategorii obywateli państw trzecich uniemożliwiał właściwą i skuteczną ochronę granic zewnętrznych UE. Poprzez wypełnienie luk informacyjnych, systemy te przyczynią się do pełnej implementacji zintegrowanego zarządzania granicami, a to z kolei – do efektywnego zwalczania przestępstw o charakterze transgranicznym. Artykuł został opracowany na podstawie metody instytucjonalno-prawnej, natomiast główną bazą źródłową były rozporządzenia ustanawiające nowe systemy. Metoda analizy komparatywnej została zastosowana w celu określenia specyfiki tych dwóch systemów pod względem zasad, kategorii danych oraz oddziaływania na bezpieczeństwo.

⁹ Wniosek Komisji Europejskiej w sprawie Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 562/2006 w związku ze stosowaniem systemu wjazdu/wyjazdu (EES) oraz programu rejestrowania podróży (RTP), COM(2013) 96 final, <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2013:0096:FIN:PL:PDF> [dostęp: 03.06.2019].

¹⁰ Szerzej zob. Rozporządzenie (UE) 2018/1862 z dnia 28 listopada 2018 r. w sprawie utworzenia, funkcjonowania i użytkowania Systemu Informacyjnego Schengen (SIS) w dziedzinie współpracy policyjnej i współpracy wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych, zmiany i uchylenia decyzji Rady 2007/533/WSiSW oraz uchylenia rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1986/2006 i decyzji Komisji 2010/261/UE, Dz. Urz. UE L 312 z 7.12.2018, s. 56–106; Rozporządzenie (UE) 2018/1861 z dnia 28 listopada 2018 r. w sprawie utworzenia, funkcjonowania i użytkowania Systemu Informacyjnego Schengen (SIS) w dziedzinie odpraw granicznych, zmiany konwencji wykonawczej do układu z Schengen oraz zmiany i uchylenia rozporządzenia (WE) nr 1987/2006, Dz. Urz. UE L 312 z 7.12.2018, s. 14–55; Rozporządzenie (UE) 2018/1860 z dnia 28 listopada 2018 r. w sprawie użytkowania Systemu Informacyjnego Schengen do celów powrotu nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich, Dz. Urz. UE L 312 z 7.12.2018, s. 1–13.

System wjazdu i wyjazdu (EES) oraz jego wpływ na bezpieczeństwo

Podstawą prawną, która określa cele i zasady funkcjonowania EES, jest Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady z 30 listopada 2017 r.¹¹. Zgodnie z postanowieniami dokumentu, system ma zastosowanie do wszystkich obywateli państw trzecich korzystających z prawa krótkiego pobytu. Dotyczy zatem zarówno obcokrajowców objętych obowiązkiem wizowym, jak i obywatele państw trzecich, z którymi UE podpisała umowy o liberalizacji reżimu wizowego w zakresie krótkiego pobytu (do 90 dni w dowolnym okresie 180 dni).

Należy podkreślić, że dane dotyczące osób ubiegających się o wizę przechowywane są w VIS, natomiast do czasu uchwalenia Rozporządzenia o EES nie istniała żadna baza, która mogłaby przetwarzać informacje o osobach zwolnionych z konieczności ubiegania się o wizę Schengen przed podróżą do jednego z państw członkowskich. EES odgrywa zatem kluczową rolę w zakresie wypełnienia luk informacyjnych w odniesieniu do obywateli państw trzecich, których nie dotyczy obowiązków wizowy. Ponadto, nowy system został opracowany na zasadzie interoperacyjności z VIS, którą umożliwić ma wprowadzenie do infrastruktury technicznej specjalnego kanału komunikacyjnego między centralnymi systemami VIS i EES. Oznacza to, że informacje przechowywane w bazach VIS będą dostępne dla organów korzystających z EES w celu tworzenia nowych wpisów lub weryfikowania tożsamości poprzez porównywanie danych. Taka sama procedura dotyczy możliwości przeglądania przez organy wizowe danych EES z poziomu VIS w celu rozpatrywania wniosków wizowych oraz aktualizowania danych w EES w przypadku zmiany statusu wizy¹².

Katalog celów, który został określony w Rozporządzeniu, można podzielić na dwie kategorie ze względu na funkcje spełniane przez nowy system. Pierwsza grupa celów związana jest z zagwarantowaniem efektywnej i szybkiej mobilności osobom podróżującym w dobrej wierze. W tym przypadku celem EES jest przede wszystkim zautomatyzowanie odpraw granicznych i zwiększenie ich efektywności oraz przekazywanie obcokrajowcom informacji na temat czasu, jaki pozostał im do wykorzystania w ramach prawa krótkiego pobytu¹³.

Zdecydowanie więcej uwagi poświęcono celom związanym z zapewnieniem bezpieczeństwa poprzez skuteczne administrowanie przepływami migracyjnymi. W tym zakresie system ma ułatwić identyfikację osób, które przekroczyły okres dozwolonego pobytu i przebywają na terytorium państw członkowskich nielegalnie, oraz osób potencjalnie stanowiących poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa,

¹¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/2226 z dnia 30 listopada 2017 r. ustanawiające system wjazdu/wyjazdu (EES) w celu rejestrowania danych dotyczących wjazdu i wyjazdu obywateli państw trzecich przekraczających granice zewnętrzne państw członkowskich i danych dotyczących odmowy wjazdu w odniesieniu do takich obywateli oraz określające warunki dostępu do EES na potrzeby ochrony porządku publicznego i zmieniające konwencję wykonawczą do układu z Schengen i rozporządzenia (WE) nr 767/2008 i (UE) nr 1077/2011, Dz. Urz. UE L 327 z 9.12.2017, s. 20–82.

¹² *Ibidem*, s. 34–35, art. 8.

¹³ *Ibidem*, s. 33, art. 6.

porządku publicznego i zdrowia obywateli UE. Istotne są zatem funkcje EES związane z identyfikacją osób, które nie spełniają warunków wjazdu do strefy Schengen lub przestali je spełniać, a także możliwością elektronicznego sprawdzania odmowy wjazdu oraz informacji zawartych w VIS¹⁴.

W aspekcie poprawy bezpieczeństwa szczególnie istotne są cele związane z zapobieganiem oraz zwalczaniem ciężkich przestępstw. Mają one coraz częściej charakter transgraniczny, zatem walka z nimi musi opierać się na skutecznej wymianie informacji między państwami członkowskimi oraz organami unijnymi. Współpraca w tym zakresie nie zawsze przynosiła pożądane rezultaty – EES ma pozwolić na skuteczną walkę z zagrożeniami na poziomie ponadnarodowym. Wyznaczone organy państw członkowskich mają dostęp do systemu centralnego, gdzie przechowywane są informacje wprowadzane za pośrednictwem jednostek krajowych, zlokalizowanych we wszystkich państwach korzystających z EES, dzięki czemu upoważniony personel może przeglądać dane dotyczące określonych osób bez względu na miejsce przekraczania przez nie granicy. Pozwoli to na przeciwdziałanie oszustwom opartym na multiplikacji tożsamości oraz nieuprawnionym posługiwaniu się skradzionymi lub sfałszowanymi dokumentami. System umożliwi także działania prewencyjne związane z wykrywaniem sprawców przestępstw oraz osób podejrzanych o ich popełnienie. Może to znacząco przyczynić się do wykrywania i zapobiegania zamachom terrorystycznym, a także ułatwić prowadzenie w ich sprawie postępowań przygotowawczych¹⁵.

Ponadto system może być przydatny w perspektywie długookresowej. EES ułatwi gromadzenie danych statystycznych dotyczących państw, których obywatele najczęściej przekraczają dozwolony okres pobytu lub przebywają na terytorium UE nielegalnie. Umożliwi to opracowanie nowych strategii w zakresie kształtowania polityki migracyjnej wobec poszczególnych państw. Dotychczas UE nie dysponowała takim potencjałem informacyjnym w stosunku do obywateli państw, z którymi zawarła umowy o liberalizacji reżimu wizowego. Opracowywanie raportów i analiza ryzyka na podstawie dostępnych informacji może być kluczowym argumentem dla zaostrzenia polityki migracyjnej wobec tych państw.

Rozporządzenie określa także procedury korzystania z infrastruktury technicznej systemu na przejściach granicznych oraz warunki dostępu określonych organów do danych EES. Zgodnie z analizą celów wdrożenia nowoczesnych systemów opartych na wysokiej technologii przetwarzania danych, państwa korzystające z systemu na granicach zewnętrznych UE mogą zautomatyzować proces wprowadzania, a następnie weryfikacji danych poprzez umożliwienie podróżnym z państw trzecich korzystanie ze stanowisk samoobsługi. Za ich pośrednictwem obcokrajowcy będą mogli sprawdzić swoje dane lub wprowadzić je do systemu w przypadku przekraczania zewnętrznej granicy po raz pierwszy. Wówczas obywatele państw trzecich, co do których ma zastosowanie Rozporządzenie o EES, będą podlegać obowiązkowi utworzenia elektronicznego rejestru indywidualnego, złożonego z rejestru osobowego (zawierającego dane alfanumeryczne oraz biometryczne) i rejestru przekroczeń granicy, w którym system każdorazowo będzie zapisywał czas i miejsce

¹⁴ *Ibidem*, s. 33, art. 6; s. 34, art. 8.

¹⁵ *Ibidem*, s. 29, art. 1.

przekroczenia granicy w celu automatycznego obliczania okresu dozwolonego pobytu. Podczas odprawy granicznej, EES wstępnie zweryfikuje dane pobrane na miejscu i porówna z informacjami zawartymi w systemie. W trakcie procedury skanowania dokumentu podróży uruchamiane są wszystkie niezbędne kontrole baz danych bezpieczeństwa. Jeśli dana osoba zostanie zidentyfikowana w bazach jako stanowiąca potencjalne zagrożenie, EES nie umożliwi jej przekroczenia granicy, co zostanie odnotowane jako odmowa wjazdu. Należy zaznaczyć, iż system dokonuje automatycznej odprawy granicznej i weryfikuje tożsamość podróżnego, natomiast ostateczną decyzję co do zezwolenia na wjazd podejmują obecni w miejscach kontroli funkcjonariusze służb granicznych¹⁶.

Poza danymi personalnymi, takimi jak: imię, nazwisko, data urodzenia, płeć, obywatelstwo, w rejestrze osobowym przechowywane są dane alfanumeryczne związane z dokumentami podróży, tj.: rodzaj i numer; kod państwa, które wydało dany dokument, oraz data jego ważności. W określonych przypadkach wprowadza się także informacje dotyczące wiz. W EES wykorzystuje się również dane biometryczne: wizerunek twarzy oraz odciski palców. Pomimo istnienia wyraźnej przesłanki dotyczącej możliwości naruszenia prywatności obywateli państw trzecich, korzystanie z danych biometrycznych jest uzasadnione względami bezpieczeństwa, zwłaszcza w kontekście poprawy skuteczności działań prewencyjnych. Dane te zapewniają wiarygodną i skuteczną identyfikację cudzoziemców, którzy nie posiadają dokumentów potwierdzających ich tożsamość (taka sytuacja jest typowa dla migracji nieuregulowanej). Ponadto, dane biometryczne pozwalają na zapobieganie i wykrywanie przypadków posługiwania się wieloma tożsamościami. Wszystkie dane wprowadzane do EES mają wzmocnić i usprawnić zarządzanie granicami zewnętrznymi, przeciwdziałać przypadkom nielegalnego przekroczenia granicy, a także ułatwiać realizację decyzji z zakresu polityki powrotowej. Dostęp do danych, oparty na zasadzie konieczności, celowości i proporcjonalności, powinien wzmocnić ochronę obywateli UE pod kątem wykrywania zagrożenia terrorystycznego i zwalczania zorganizowanej przestępczości¹⁷.

Dostęp do systemu w celu przeglądania, wprowadzania, usuwania i zmieniania danych zapewniony jest upoważnionemu personelowi właściwych organów wyznaczonych przez każde państwo członkowskie. Niektóre z tych organów mogą być zobowiązane do korzystania z systemu w przypadku zaistnienia wyraźnej przesłanki zagrożenia porządku publicznego. Funkcjonariusze służb granicznych mogą korzystać z EES w celu rejestracji podróżnego, weryfikacji jego tożsamości lub aktualizacji jego danych. Innymi podmiotami posiadającymi dostęp do danych EES są organy wizowe – upoważnione do przeglądania zawartych tam informacji w celu rozpatrzenia wniosków wizowych oraz podjęcia decyzji odnośnie do statusu wizego. Dostęp zapewniony jest także organom imigracyjnym, które mogą za pośrednictwem systemu zweryfikować tożsamość cudzoziemców i sprawdzić, czy zostały spełnione wszystkie niezbędne warunki wjazdu i pobytu w strefie Schengen. Ze względu na realizację zadań związanych ze wsparciem państw członkowskich w zakresie

¹⁶ *Ibidem*, s. 38–39, art. 14.

¹⁷ *Ibidem*, s. 20–29; s. 35, art. 9; s. 49–50, art. 32.

przeciwdziałania terroryzmowi i innym poważnym przestępstwom, dostęp do danych EES przysługuje również wyznaczonemu organowi Europolu¹⁸.

EES zastępuje jednocześnie system ręcznego stemplowania paszportów, który nie tylko nie pozwala na szybkie wykrywanie osób nielegalnie przedłużających pobyt, ale jest także nieefektywny w kontekście zapobiegania problemom w sytuacji sfałszowania, utraty lub świadomego zniszczenia dokumentów podróży¹⁹. EES odgrywa zatem kluczową rolę w aspekcie poprawy zarządzania granicami, przeciwdziałania nieuregulowanej imigracji oraz usprawnienia administrowania przepływami migracyjnymi. Biorąc pod uwagę rodzaj przechowywanych danych oraz skuteczny i szybki dostęp właściwych służb bezpieczeństwa, EES jest istotnym narzędziem prewencyjnym w zakresie walki z przestępczością zorganizowaną oraz wczesnego wykrywania zagrożeń, w tym zapobiegania przedostawaniu się na terytorium UE potencjalnych sprawców przestępstw terrorystycznych. Jest tym samym fundamentem europejskiej infrastruktury informacyjnej oraz niezbędnym komponentem polityki migracyjnej.

Europejski system informacji o podróży oraz zezwoleń na podróż (ETIAS) jako narzędzie prewencji

Drugim systemem, który pozwoli wzmocnić bezpieczeństwo UE poprzez zarządzanie granicami, jest Europejski system informacji o podróży oraz zezwoleń na podróż (European Travel Information and Authorisation System, ETIAS), ustanowiony Rozporządzeniem z 12 września 2018 r.²⁰. Oficjalne prace związane z jego implementacją rozpoczęły się w 2016 r., kiedy przygotowano wstępny projekt Rozporządzenia oraz wypracowano analizę możliwości nowego elementu infrastruktury bezpieczeństwa. W odróżnieniu od EES, ETIAS został opracowany w celu zwiększenia potencjału informacyjnego w stosunku do konkretnej kategorii obywateli państw trzecich: osób zwolnionych z obowiązku wizowego, które planują podróż do jednego z państw członkowskich. Ich dane nie były dotychczas przetwarzane w żadnym systemie informacyjnym na poziomie UE. ETIAS może stanowić kluczowy element prewencyjnej infrastruktury bezpieczeństwa: system będzie gromadził dane określonej grupy podróżnych przed ich przybyciem w miejsca kontroli właściwej (przesłanie danych do ETIAS będzie poprzedzało procedurę rejestracji w EES).

Zgodnie z postanowieniami Rozporządzenia z 12 września 2018 r. podstawową funkcją nowego systemu ma być zwiększenie poziomu bezpieczeństwa UE poprzez dokonywanie wstępnej oceny osób składających wnioski o zezwolenie na podróż do jednego z państw członkowskich. W przypadku gdy analiza elektronicznego

¹⁸ *Ibidem*, s. 45–49, art 23–31.

¹⁹ Komunikat Komisji Europejskiej, *Silniejsze i bardziej inteligentne granice w UE: Komisja proponuje ustanowienie systemu wjazdu/wyjazdu*, IP/16/1247, 6.04.2016.

²⁰ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1240 z dnia 12 września 2018 r. ustanawiające europejski system informacji o podróży oraz zezwoleń na podróż (ETIAS) i zmieniające rozporządzenia (UE) nr 1077/2011, (UE) nr 515/2014, (UE) 2016/399, (UE) 2016/1624 i (UE) 2017/2226, Dz. Urz. UE L 236 z 19.09.2018, s. 1–71.

wniosku wykaże, że obecność danej osoby na terytorium UE może stwarzać zagrożenie dla życia i zdrowia obywateli lub wiąże się z ryzykiem nielegalnej migracji czy też wysokim ryzykiem epidemiologicznym, uruchomione zostaną procedury automatycznego odrzucenia wniosku, co jest równoznaczne z brakiem zezwolenia na odbycie podróży. ETIAS jest zatem instrumentem prewencyjnym, służącym identyfikacji niebezpiecznych osób jeszcze przed ich przybyciem na granice zewnętrzne UE. Ponadto, system wspierać ma zadania SIS II w zakresie wykrywania osób poszukiwanych w celu ich aresztowania lub podjęcia decyzji o ekstradycji, a także innych osób, których dane przechowywane są w tym systemie (przede wszystkim zaginionych, potencjalnych sprawców przestępstw lub ich ofiar). Będzie on skomunikowany z innymi systemami wielkoskalowymi, dlatego na poziomie implementacji kluczowe jest wzmocnienie nowych narzędzi interoperacyjności. Podstawowym celem systemu jest więc „uszczelnienie” granic i zapobieganie przedostawaniu się na terytorium państw członkowskich osób stanowiących zagrożenie. Jest to szczególnie istotne w kontekście działań prewencyjnych mających prowadzić do deeskalacji międzynarodowego terroryzmu²¹.

Wniosek o wydanie zezwolenia na podróż do państwa członkowskiego UE składany jest za pośrednictwem strony internetowej lub aplikacji na urządzenia mobilne. Procedura wymaga podania właściwych danych (tj. imię; nazwisko; płeć; miejsce urodzenia i adres zameldowania; dane rodziców; dane dokumentów podróży; obywatelstwo; zawód i poziom wykształcenia; adres e-mail, na który zostanie przesłana odpowiedź zwrotna; kraj UE pierwszego zaplanowanego pobytu) oraz wypełnienia formularza z pytaniami, które pozwolą ustalić, czy obecność danej osoby może stwarzać poważne zagrożenie. Według postanowień Rozporządzenia ustanawiającego ETIAS, wnioskodawca musi odpowiedzieć na trzy kategorie pytań. Pierwsza z nich dotyczy przestępstw popełnionych w ciągu ostatnich 20 lat w przypadku przestępstw terrorystycznych lub 10 lat w przypadku pozostałych, określonych w formularzu²². W drugim zestawie pytań wnioskodawca wskazuje, czy w ciągu ostatnich 10 lat przebywał na terytorium kraju ogarniętego wojną lub konfliktem, a także określa przyczyny tego pobytu. Z kolei w trzeciej części udziela odpowiedzi, czy w ciągu ostatnich 10 lat był podmiotem jakichkolwiek decyzji nakazujących mu opuszczenie terytorium określonego państwa lub nakazujących mu powrót. W celu zapobiegania zagrożeniom dla zdrowia publicznego pozostałe informacje mogą dotyczyć także kondycji zdrowotnej wnioskodawcy, przebytych chorób zakaźnych czy faktu przebywania w miejscach wysokiego ryzyka epidemiologicznego²³.

Prawidłowo wypełniony wniosek podlega procedurze rozpatrzenia, która zaczyna się od przetwarzania automatycznego. Polega ono na porównaniu informacji z danymi zawartymi w pozostałych systemach informacyjnych w celu zidentyfikowania osób oznaczonych w tych bazach jako niebezpieczne, stanowiące poważne zagrożenie dla porządku publicznego. Proces kojarzenia danych w różnych systemach ma zweryfikować: czy dany obywatel państwa trzeciego posługuje

²¹ *Ibidem*, s. 16, art. 4.

²² Zob. Załącznik I do Rozporządzenia 2018/1240 z dnia 12 września 2018 r., Dz. Urz. UE L 236 z 19.09.2018, s. 71.

²³ Rozporządzenie 2018/1240, Dz. Urz. UE L 236 z 19.09.2018, s. 22–24, art. 17.

się dokumentami, które w innych systemach oznaczone są jako skradzione lub zaginione; czy w innym systemie został dokonany wpis do celów odmowy wjazdu lub odmowy wydania wizy i jakie były ku temu podstawy; czy dana osoba została oznaczona jako zaginiona lub poszukiwana i czy kiedykolwiek przekroczyła dozwolony okres pobytu²⁴. W przypadku gdy przetwarzanie automatyczne nie wykaże międzysystemowych zbieżności informacji, które mogłyby stanowić przesłankę do odmowy wydania zezwolenia, wniosek zostaje rozpatrzony pozytywnie. Natomiast jeśli przetwarzanie wygeneruje określone „trafienia” (tj. skojarzenie informacji z różnych systemów), wówczas wniosek analizowany jest ręcznie przez właściwe jednostki krajowe ETIAS państwa odpowiedzialnego, tzn. państwa, które dostarczyło określone informacje na temat wnioskodawcy. W następstwie tej procedury jednostka krajowa podejmuje decyzję o wydaniu zezwolenia lub odmowie jego wydania²⁵.

ETIAS jest kluczowym elementem budowania Unii Bezpieczeństwa w dobie kryzysu migracyjnego oraz wysokiego zagrożenia terrorystycznego. Pozwala zapobiegać przedostawaniu się na terytorium Unii osób stanowiących zagrożenie, w tym potencjalnych sprawców zamachów terrorystycznych, przy jednoczesnym utrzymaniu ruchu bezwizowego z poszczególnymi państwami. Jest tym samym ważnym środkiem działań prewencyjnych, służącym wzmocnieniu ochrony obywateli UE bez konieczności zaostrzania polityki migracyjnej dla wszystkich obywateli państw trzecich – również tych podróżujących w dobrej wierze. Współpracujący z innymi systemami ETIAS stanowi istotne uzupełnienie unijnej infrastruktury informacyjnej. Zgodnie z harmonogramem implementacji EES i ETIAS będą w pełni operacyjne na przełomie 2020 i 2021 r.

Zasady interoperacyjności systemów informacyjnych UE w aspekcie poprawy bezpieczeństwa i działań prewencyjnych

Systemy informacyjne UE funkcjonujące w Przestrzeni Wolności, Bezpieczeństwa i Sprawiedliwości nie były dotychczas wystarczająco skomunikowane – informacje były przechowywane oddzielnie w autonomicznych i niepowiązanych ze sobą systemach. Rozwiązanie problemu fragmentaryczności struktur zarządzania informacjami na poziomie unijnym stało się jednym z priorytetów Komisji Europejskiej pod przewodnictwem Jean-Claude Junckera.

Wprowadzenie do dorobku Schengen nowych wielkoskalowych systemów w celu usunięcia istniejących luk informacyjnych zdeterminowało jednocześnie konieczność wprowadzenia mechanizmów interoperacyjności, dzięki którym systemy mogłyby współpracować w bardziej wydajny sposób. W grudniu 2017 r. KE przedstawiła wniosek dotyczący wdrożenia owych mechanizmów. Zgodnie z wypowiedzią Fransa Timmermansa, ówczesnego wiceprzewodniczącego Komisji: „Obecnie

²⁴ *Ibidem*, s. 25–26, art. 20, 21.

²⁵ *Ibidem*, s. 29–30, art. 25, 26.

unijne systemy informacyjne dotyczące bezpieczeństwa i zarządzania granicami pracują oddzielnie, przez co egzekwowanie prawa może przebiegać wolniej. Dzięki naszemu wnioskowi systemy te staną się w pełni interoperacyjne. Oznacza to, że organy ścigania w całej UE będą miały bezpośredni i niezwłoczny dostęp do wszelkich istniejących informacji”²⁶.

Komisja zaproponowała wdrożenie czterech komponentów zapewniających interoperacyjność: 1) europejskiego portalu wyszukiwania, który umożliwiłby wyszukiwanie danych w kilku systemach jednocześnie; 2) wspólnego serwisu kojarzenia danych biometrycznych (porównującego dane biometryczne z kilku systemów); 3) wspólnego repozytorium danych identyfikacyjnych (zawierającego dane obywateli państw trzecich dostępne w kilku systemach) oraz 4) modułu wykrywającego multiplikację tożsamości²⁷.

Zgodnie z treścią Komunikatu Komisji z 12 grudnia 2017 r. celem nowych instrumentów powinno być przede wszystkim zapobieganie przestępstwom poprzez wykrywanie potencjalnych sprawców zarówno w trakcie przekraczania przez nich granic zewnętrznych UE, jak i w sytuacji gdy przebywają już w strefie Schengen. Ma w tym pomóc tzw. jednoczesna krzyżowa kontrola danych w różnych bazach²⁸.

Postanowienia te zostały potwierdzone porozumieniem Parlamentu Europejskiego i Rady z 2019 r. w sprawie zamknięcia luk w systemach informacyjnych i poprawy ich interoperacyjności, która stała się tym samym priorytetem politycznym na lata 2018–2019²⁹. Nowe narzędzia służące połączeniu istniejących baz danych mają umożliwić funkcjonariuszom odpowiednich służb przeprowadzanie kontroli dokumentów jednocześnie we wszystkich systemach z poziomu europejskiego portalu wyszukiwania. Wyeliminuje to problem każdorazowego przeszukiwania poszczególnych baz. Co więcej, nowe elementy infrastruktury bezpieczeństwa zapewnią bardziej skuteczne wykrywanie oszustw dotyczących tożsamości, gdyż funkcjonariusze policji i służb granicznych będą dysponować zarówno wspólnym serwisem kojarzenia danych biometrycznych, jak i repozytorium przechowującym dane wszystkich obywateli państw trzecich zarejestrowanych w systemach informacyjnych. Dodatkowo moduł multiplikacji tożsamości po dokonaniu kontroli krzyżowej (tj. porównaniu danych z różnych systemów) natychmiast wykryje i wskaże osoby korzystające z wielu tożsamości. Funkcjonariuszom organów ścigania zagwarantowany zostanie szybszy dostęp i bardziej wydajny sposób korzystania z baz danych, oparty na procedurze dwuetapowej. W sytuacji gdy poddawane weryfikacji informacje dotyczące obywateli państw trzecich zostaną skojarzone

²⁶ Komunikat Komisji Europejskiej, *Unia bezpieczeństwa: Komisja eliminuje luki informacyjne, aby lepiej chronić obywateli UE*, IP/17/5202, 12.12.2017.

²⁷ Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on establishing a framework for interoperability between EU information systems (police and judicial cooperation, asylum and migration), COM(2017) 794 final, 2017/0352 (COD), s. 5.

²⁸ Komunikat Komisji Europejskiej, *Unia bezpieczeństwa: Komisja eliminuje luki informacyjne...*

²⁹ Working document for the Joint Declaration on the EU's legislative priorities for 2018–19: *31 new initiatives for a More United, Stronger and More Democratic Union*, https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/working-document-joint-declaration-legislative-priorities-2018-19_en.pdf [dostęp: 15.06.2019].

z personaliami zawartymi w jednym z systemów, funkcjonariusz może zwrócić się do właściwych organów o bardziej ukierunkowany dostęp do danych zawartych w tym systemie³⁰.

Działania Komisji w zakresie wdrażania nowych narzędzi interoperacyjności podsumował Komisarz ds. Unii Bezpieczeństwa Julian King, który stwierdził, że są one „odpowiedzią na postulaty osób działających na linii frontu, funkcjonariuszy policji oraz straży granicznej”³¹. Należy przy tym podkreślić, że komponenty te nie będą generować nowych informacji, ale wykorzystywać dane dostępne z poziomu poszczególnych systemów w bardziej ukierunkowany sposób, który ułatwi służbom bezpieczeństwa realizację ich zadań.

Podsumowanie

Od 2015 r. Unia Europejska zmagą się z wyzwaniem związanym ze wzrostem zagrożenia terrorystycznego oraz napływem imigrantów o nieuregulowanym statusie. Walka z nielegalną imigracją i przeciwdziałanie zorganizowanej przestępczości o charakterze transgranicznym stały się głównymi determinantami reform strefy Schengen. Przyjęto rozporządzenia ustanawiające innowacyjne systemy oparte na wysokiej technologii przetwarzania informacji, które mają wypełnić istniejące dotychczas luki związane z deficytem informacji na temat obywateli państw trzecich (przede wszystkim zwolnionych z obowiązku wizowego), który uniemożliwia właściwą i skuteczną ochronę granic zewnętrznych UE. Poprzez wypełnienie luk informacyjnych, systemy przyczynią się do pełnej implementacji zintegrowanego zarządzania granicami, a to z kolei – do efektywnego zapobiegania przestępstwom o charakterze transgranicznym.

W EES będą przetwarzane zarówno dane alfanumeryczne, jak i dane biometryczne (wizerunek twarzy oraz odciski palców) obywateli państw trzecich objętych prawem krótkiego pobytu. Pozwoli to na skuteczną identyfikację osób niebezpiecznych oraz osób, które przebywają w UE nielegalnie. System zastąpi tym samym procedurę ręcznego stemplowania dokumentów podróży, która jest mniej wiarygodna, a także podatna na błędy w przypadku gdy dokumenty są sfałszowane lub skradzione. Biorąc pod uwagę rodzaj danych, które gromadzi system, oraz szybkość dostępu właściwych służb bezpieczeństwa, EES jest wiarygodnym i skutecznym narzędziem prewencji w zakresie walki z przestępczością zorganizowaną oraz wczesnego wykrywania zagrożeń i zapobiegania przedostawaniu się na terytorium UE potencjalnych sprawców przestępstw terrorystycznych.

ETIAS w przeciwieństwie do EES ma zastosowanie wyłącznie do obywateli państw trzecich, których nie dotyczy obowiązek ubiegania się o wizę krótkoterminową (tzw. wizę Schengen). Te osoby przed przyjazdem do UE będą zobligowane do złożenia elektronicznego wniosku o wydanie zezwolenia na podróż. Ma to pomóc we wstępnej weryfikacji tożsamości podróżnego oraz dokonaniu analizy ryzyka

³⁰ Komunikat Komisji Europejskiej, *Unia bezpieczeństwa: Komisja z zadowoleniem przyjmuje porozumienie polityczne w sprawie zamknięcia luk w systemach informacyjnych*, IP/19/846, 5.02.2019.

³¹ *Ibidem*.

pod kątem potencjalnego zagrożenia, jakie stanowić może jego obecność na terytorium kraju docelowego. Osoba niebezpieczna zostanie zidentyfikowana jeszcze przed pojawieniem się na przejściach granicznych, co może zwiększyć prawdopodobieństwo „zamknięcia” granic dla osób stanowiących poważne zagrożenie.

EES i ETIAS to istotne elementy europejskiej infrastruktury informacyjnej i kolejny etap budowania Unii Bezpieczeństwa. Odgrywają kluczową rolę w zakresie wzmocnienia bezpieczeństwa poprzez skuteczne zarządzanie przepływami migracyjnymi. Należy jednak podkreślić, że specyfika funkcjonowania EES, oparta na wysokiej technologii przetwarzania informacji, w tym danych biometrycznych, może być odbierana przez obywateli państw trzecich jako zagrażająca bezpieczeństwu danych wrażliwych oraz podatna na tzw. incydenty bezpieczeństwa – związane z możliwością uszkodzenia, utraty lub nieuprawnionego dostępu do danych³². Z kolei ETIAS może być postrzegany jako elektroniczna wiza, będąca elementem zaostrożenia polityki migracyjnej wobec państw, z którymi UE podpisała umowy o ruchu bezwizowym. Może to wpłynąć negatywnie na dotychczasową politykę tych państw wobec UE. Niemniej jednak, ze względu na funkcje, jakie spełniają mają nowe systemy, należy uznać je za niezbędne narzędzia podnoszenia poziomu bezpieczeństwa.

Bibliografia

- European Parliamentary Research Service, *Migration and asylum*, <http://www.europarl.europa.eu/thinktank/infographics/migration/public/index.html?page=migration> [dostęp: 02.06.2019].
- Fehler W., *Poprawa bezpieczeństwa UE przez zarządzanie granicami*, [w:] *Polityka Unii Europejskiej w zakresie bezpieczeństwa wewnętrznego. Uwarunkowania, realizacja, wyzwania w drugiej dekadzie XXI wieku*, red. W. Fehler, K.P. Marczuk, Warszawa 2015.
- Komunikat Komisji Europejskiej, *Inicjatywa UE na rzecz inteligentnych granic: Komisja dąży do łatwiejszego dostępu i wzmocnionej ochrony*, IP/11/1234, 25.10.2011.
- Komunikat Komisji Europejskiej, *Kompleksowa wiza zintegrowanego systemu zarządzania granicami na miarę XXI wieku*, IP/08/215, 13.02.2008.
- Komunikat Komisji Europejskiej, *Przygotowanie kolejnych etapów rozwoju zarządzania granicami w Unii Europejskiej*, COM(2008) 69.
- Komunikat Komisji Europejskiej, *Silniejsze i bardziej inteligentne granice w UE: Komisja proponuje ustanowienie systemu wjazdu/wyjazdu*, IP/16/1247, 6.04.2016.
- Komunikat Komisji Europejskiej, *Unia bezpieczeństwa: Komisja eliminuje luki informacyjne, aby lepiej chronić obywateli UE*, IP/17/5202, 12.12.2017.
- Komunikat Komisji Europejskiej, *Unia bezpieczeństwa: Komisja z zadowoleniem przyjmuje porozumienie polityczne w sprawie zamknięcia luk w systemach informacyjnych*, IP/19/846, 5.02.2019.
- Nye J.S., *Soft Power: The Means to Success in World Politics*, New York 2004.
- Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on establishing a framework for interoperability between EU information systems (police and judicial cooperation, asylum and migration), COM(2017) 794 final, 2017/0352 (COD).

³² Szerzej zob. Rozporządzenie 2018/1240, Dz. Urz. UE L 236 z 19.09.2018, s. 50–51, art. 60.

- Rozporządzenie (UE) 2018/1860 z dnia 28 listopada 2018 r. w sprawie użytkowania Systemu Informacyjnego Schengen do celów powrotu nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich, Dz. Urz. UE L 312 z 7.12.2018, s. 1–13.
- Rozporządzenie (UE) 2018/1861 z dnia 28 listopada 2018 r. w sprawie utworzenia, funkcjonowania i użytkowania Systemu Informacyjnego Schengen (SIS) w dziedzinie odpraw granicznych, zmiany konwencji wykonawczej do układu z Schengen oraz zmiany i uchylenia rozporządzenia (WE) nr 1987/2006, Dz. Urz. UE L 312 z 7.12.2018, s. 14–55.
- Rozporządzenie (UE) 2018/1862 z dnia 28 listopada 2018 r. w sprawie utworzenia, funkcjonowania i użytkowania Systemu Informacyjnego Schengen (SIS) w dziedzinie współpracy policyjnej i współpracy wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych, zmiany i uchylenia decyzji Rady 2007/533/WSiSW oraz uchylenia rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1986/2006 i decyzji Komisji 2010/261/UE, Dz. Urz. UE L 312 z 7.12.2018, s. 56–106.
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/2226 z dnia 30 listopada 2017 r. ustanawiające system wjazdu/wyjazdu (EES) w celu rejestrowania danych dotyczących wjazdu i wyjazdu obywateli państw trzecich przekraczających granice zewnętrzne państw członkowskich i danych dotyczących odmowy wjazdu w odniesieniu do takich obywateli oraz określające warunki dostępu do EES na potrzeby ochrony porządku publicznego i zmieniające konwencję wykonawczą do układu z Schengen i rozporządzenia (WE) nr 767/2008 i (UE) nr 1077/2011, Dz. Urz. UE L 327 z 9.12.2017, s. 20–82.
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1240 z dnia 12 września 2018 r. ustanawiające europejski system informacji o podróży oraz zezwoleń na podróż (ETIAS) i zmieniające rozporządzenia (UE) nr 1077/2011, (UE) nr 515/2014, (UE) 2016/399, (UE) 2016/1624 i (UE) 2017/2226, Dz. Urz. UE L 236 z 19.09.2018, s. 1–71.
- Urząd Publikacji Unii Europejskiej, Strategia bezpieczeństwa wewnętrznego Unii Europejskiej, *Dążąc do europejskiego modelu bezpieczeństwa*, Luksemburg 2010, s. 22–30.
- Wniosek Komisji Europejskiej w sprawie Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 562/2006 w związku ze stosowaniem systemu wjazdu/wyjazdu (EES) oraz programu rejestrowania podróżnych (RTP), COM(2013) 96 final, <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2013:0096:FIN:PL:PDF> [dostęp: 03.06.19].
- Working document for the Joint Declaration on the EU's legislative priorities for 2018–19: *31 new initiatives for a More United, Stronger and More Democratic Union*, https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/working-document-joint-declaration-legislative-priorities-2018-19_en.pdf [dostęp: 15.06.2019].

System wjazdu i wyjazdu (EES) i Europejski system informacji o podróży oraz zezwoleń na podróż (ETIAS). Rola i znaczenie nowoczesnych systemów w zakresie działań prewencyjnych i wzmacniania bezpieczeństwa UE

Streszczenie

Celem artykułu jest zdefiniowanie znaczenia i przydatności nowych systemów wielkoskalowych: Systemu wjazdu i wyjazdu (EES) oraz Europejskiego systemu informacji o podróży oraz zezwoleń na podróż (ETIAS) w aspekcie poprawy bezpieczeństwa

wewnętrznego UE. Praca opiera się na założeniu, że dotychczasowy deficyt informacyjny w odniesieniu do niektórych kategorii obywateli państw trzecich uniemożliwia właściwą i skuteczną ochronę granic zewnętrznych UE. Poprzez wypełnienie luk informacyjnych, systemy przyczynią się do pełnej implementacji zintegrowanego zarządzania granicami, a to z kolei – do efektywnego zwalczania przestępstw o charakterze transgranicznym. Artykuł został opracowany na podstawie metody instytucjonalno-prawnej, natomiast główną bazą źródłową były rozporządzenia ustanawiające nowe systemy. Metoda analizy komparatystycznej została zastosowana w celu określenia specyfiki tych dwóch systemów pod względem zasad, kategorii danych oraz oddziaływania na bezpieczeństwo.

Słowa kluczowe: System wjazdu i wyjazdu (EES), Europejski system informacji o podróży oraz zezwoleń na podróż, systemy informacyjne, strefa Schengen

Entry/Exit System (EES) and European Travel Information and Authorisation System (ETIAS): The Role and Importance of Modern Systems in the Area of Preventive and Strengthening of EU Security

Abstract

The purpose of the article is to define the importance and usefulness of new large-scale systems: Entry/Exit System and European Travel Information and Authorisation System in the aspect of improving the EU's internal security. The work is based on the assumption that the current information deficit in relation to certain categories of third-country nationals prevented the proper and effective protection of EU's external borders. By filling information gaps, systems will contribute to the full implementation of integrated border management, which in turn will effectively combat cross-border crimes. The article was compiled on the basis of the institutional and legal method, while the main source database were Regulations establishing new systems. The comparative method was used to determine the specificity of two systems in terms of principles, data categories and impact on safety.

Key words: Entry/Exit System (EES), European Travel Information and Authorisation System (ETIAS), information systems, Schengen Area

Europäisches Einreise-/ Ausreisensystem (EES) und Europäisches Reiseinformations- und Autorisierungssystem (ETIAS) – Rolle und Bedeutung der modernen Systeme im Bereich der Präventionsmaßnahmen und Verstärkung der EU-Sicherheit

Zusammenfassung

Das Ziel des Artikels ist die Bedeutung und den Nutzen der neuen Großsysteme: Europäisches Einreise-/ Ausreisensystem (EES) und Europäisches Reiseinformations- und Autorisierungssystem (ETIAS) im Aspekt der Verbesserung der EU-Innensicherheit zu definieren. Der Artikel beruht auf der Annahme, dass das bisherige Informationsdefizit in Bezug auf manche Kategorien der Bürger der Drittländer einen richtigen und wirksamen Schutz der EU-Außengrenzen unmöglich machte. Wenn die Informationslücken

geschlossen werden, tragen die Systeme der vollen Implementierung der integrierten Verwaltung über die Grenzen bei und dadurch können die Straftaten von einem grenzüberschreitenden Charakter effektiv bekämpft werden. Der Artikel wurde aufgrund einer institutionellen und rechtlichen Methode bearbeitet, die grundlegende Quellenbasis waren dagegen die die neuen Systeme festlegenden Rechtsvorschriften. Die Methode einer vergleichenden Untersuchung wurde zur Festlegung von zwei Systemen hinsichtlich der Prinzipien, der Kategorien und Auswirkung auf die Sicherheit verwendet.

Schlüsselwörter: Europäisches Einreise-/ Ausreisensystem (EES), Europäisches Reiseinformations- und Autorisierungssystem (ETIAS), Informationssysteme, Schengen-Raum

Система въезда и выезда (EES) и Европейская система авторизации и информации о путешествии (ETIAS).

Роль и значение современных систем в области профилактических действий и обеспечения безопасности ЕС
Резюме

В статье рассматривается значение и полезность новых широкомасштабных систем: Системы въезда и выезда (EES) и Европейской системы авторизации и информации о путешествии (ETIAS) в области обеспечения внутренней безопасности ЕС. Исследование базируется на предположении, что существующий дефицит информации о некоторых категориях граждан третьих государств был причиной недостаточно надежной и эффективной защиты внешних границ ЕС. Ликвидация пробелов в информационных системах будет способствовать созданию системы целостного управления границами, что поможет в эффективной борьбе с трансграничной преступностью. В статье был использован институционально-правовой метод. Исследование базировалось на анализе нормативно-правовых актов, устанавливающих новые системы. Метод компаративистского анализа был использован для указания специфики этих двух систем с точки зрения их принципов, категорий данных и влияния на обеспечение безопасности.

Ключевые слова: Система въезда и выезда (EES), Европейская система авторизации и информации о путешествии (ETIAS), информационные системы, Шенгенская зона